

Жадлун М. І.,

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук
Дніпровського державного медичного університету

КОНЦЕПТ ВОДА В ПОВІСТІ ОКСАНИ ЗАБУЖКО «КАЗКА ПРО КАЛИНОВУ СОПІЛКУ»

Анотація. Статтю присвячено дослідженню семантичних особливостей концепту *вода* у повісті Оксани Забужко «Казка про калинову сопілку». У межах здійсненої лінгвокультурологічної розвідки подано лексикографічну дефініцію багатозначної лексики *вода* за академічним тлумачним словником української мови; репрезентовано етнокультурний «портрет» концепту *вода* за словником-довідником В. В. Жайворонка; визначено, що в аналізованому тексті Оксани Забужко концепт *вода* лексично об'єктивується власним іменем концепту, іменниками (*джерело, дощ, криниця, море, річка, русалка, наводок, хвиля* та ін.), прикметниками (*добрений, глибокий, джерельний, живий, криничний, прозорий, річковий, цілющий* та ін.), дієсловами (*бризнути, возити, викопати, зачерпнути, купатися, напиться, розхлюпати, топитися* та ін.); за текстовими фрагментами повісті, що містять концепт *вода* та його репрезентанти, унаочнено семантичну структуру цього концепту, до складу якої входять: 1. Поняттєвий шар концепту: *вода* – це рідина для пиття; незамінна субстанція для життя та господарської діяльності; водний простір для купання. 2. Ціннісний шар концепту: репрезентанти *криниця* і *колодязь* є компонентами семантичних кореляцій «*вода*» – «життя», «*вода*» – «смерть», «*вода*» – «сон»; певні репрезентанти концепту *вода* є компонентами фразеологізмів із «водною» семантикою (*як риба в воді, з роси та з води, як у воду впасти, в ополонку провалитися*). 3. Образний шар утілено у порівняннях з «водними» складниками, які транслюють наочно-чуттєву перцепцію водної стихії (прозорість, рухомість, здатність віддзеркалювати об'єкти, подібність за звучанням до співу і дзижчання комах, температурний стан), а також у «водних» метафорах (*хвиля злості, хвиля несамовладности, потоки чуття*). Результати дослідження відбивають національне сприйняття водної стихії українцями, розширюють уявлення про місце і значущість концепту *вода* в авторській картині світу Оксани Забужко. Подальше дослідження варто зосередити на експлікації інших концептів-найменувань природних стихій у творчому доробку письменниці з метою осягнення авторської концептосфери.

Ключові слова: концептосфера, концепт *вода*, репрезентант, етнокультура, Оксана Забужко.

Постановка проблеми. Художній дискурс відомої української письменниці Оксани Забужко тривалий час є об'єктом системних наукових розвідок. Особлива дослідницька увага приділяється студіюванню авторської концептосфери, що дає змогу репрезентувати той чи той її складник у площині побутування української культури, рідної мови та національної свідомості. У мовотворчості письменниці домінують такі концепти, як-от *війна* (О. Гоменюк), *вода* (О. Кудряшова), *світове дерево* (Т. Кизима), *доля* (М. Жадлун), *жінка* (О. Дуденко

та Ю. Жирохова), *жіночість* (Н. Тарасова та В. Люлька), *людина* (Т. Кизима), *пам'ять* (Ю. Марків).

На думку В. І. Кононенка, «сприймаючи художній твір як культурологічне явище, ми усвідомлюємо ті значення слів, які пропонує конкретний текст, а не обов'язково ті, які містяться в словнику. Так виявляє себе – через образи, символи – той глибокий внутрішній зміст, який належить і мові, і позамовному – домислювальному – рівню. Створюється складна система образно-поняттєвого бачення, що не може виявити себе без дії національно-культурних чинників» [1, с. 76]. Із цього випливає, що спроба здійснення лінгвокультурологічної інтерпретації водної стихії у прозовій мові Оксани Забужко у межах цього наукового пошуку відкриває перед нами перспективу цілісного бачення семантичних нашарувань концепту *вода* від національно-культурного сприйняття, віками відбитого у лінгвальній свідомості українців, до індивідуально-авторської рецепції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки у науковій літературі концепт *вода* глибинно розглядається в індивідуальному стилі Тараса Шевченка (О. В. Антонюк та ін. [2]; С. В. Манжос [3]), Івана Франка (Т. В. Бавус [4]; Л. Вербицька [5]), Лесі Українки (Т. П. Вільчинська та ін. [6]; Н. Ю. Римар [7]), Олександра Олеся (Л. М. Горболіс [8]), Олеся Гончара (К. О. Галич [9]; С. Є. Ігнат'єва [10]), Василя Стуса (О. Клоц [11]; В. В. Коротєєва [12]), Ліни Костенко (М. Туницька [13]), Петра Перебийноса (В. Є. Белінська [14]), Мирослава Дочинця (Л. С. Прокопович [15]), Оксани Забужко (О. В. Кудряшова [16]), Олени Печорної (А. Гурдуз [17]). У фокусі уваги дослідників перебувають архетипні, міфологічні, філософські, символічні, етноспецифічні, лінгвокультурні, лексико-семантичні, функційно-стилістичні, метафоричні, образотворчі потенції згаданого концепту, що засвідчує незгасаючу актуальність та неосаяжність його вивчення.

З огляду на відсутність лінгвокультурологічних розвідок концепту *вода* на матеріалі повісті Оксани Забужко «Казка про калинову сопілку», масмо **на меті** проаналізувати семантичний обсяг цього концепту. Поставлена мета зумовлює потребу вирішення таких завдань: подати словникові визначення лексики *вода*; зафіксувати етнолінгвокультурні тлумачення водної стихії українцями; дослідити семантичні нашарування концепту *вода* у художньому творі Оксани Забужко «Казка про калинову сопілку».

Виклад основного матеріалу. Концепт *вода* є лінгвокультурним концептом, оскільки водна стихія повсякчас була базовим складником картини світу українського народу, вагомим концентратом української культури, репрезентованим у міфології, філософії, літературі, музиці, живописі, релігії тощо.

Декодування концепту *вода* слід розпочати із лексикографічного трактування. У словнику української мови лексема *вода* кваліфікується так: **1.** Прозора, безбарвна рідина, що становить собою найпростішу хімічну сполуку водню з киснем. // *перев.* з означенням. Напій або розчин якоїсь речовини. // *з означ.* і в *мн.* Лікувальна рідина мінеральних джерел. // *перен., розм.* Непотрібні, беззмістовні фрази і т. ін. у викладі матеріалу; багатослів'я. **2.** *перев. мн.* Водна маса джерел, озер, річок, морів, океанів. // Водна поверхня морів, озер, річок. // Водні простори, ділянки морів, озер, річок. Територіальні води. **3.** *тільки мн.* Лікувальні мінеральні джерела, а також курорт з такими джерелами. **4.** *тільки мн., мед.* Навколоплідна рідина [18, т. 1, с. 716]. Таке семантичне розмаїття лексеми *вода* зумовлює її часте вживання в різних типах дискурсу: художньому, публіцистичному, медичному, політичному тощо.

Укладач словника «Знаки української етнокulturи» В. В. Жайворонок, ґрунтовно вивчивши міфологічний, аксіологічний, етноспецифічний та інші національно-забарвлені смисли концепту *вода*, подає воду як рідину, що існувала від початку світу; воді поклонялися, приносячи жертви водним джерелам; її шанували як святу; освячена вода вважається цілющою; з метою очищення та зміцнення здоров'я нею обливаються на релігійні свята; вода має віщу силу; джерельна та зоряна вода наділені лікувальними властивостями; вода – символ парування, запліднення, розмноження; текуча вода символізує рух; глибока – розум, небезпеку, смерть; розлита – розлуку; каламутна – сум; вода, що гасить спрагу, – кохану, що розділяє жагу кохання [19, с. 106–108]. Усі ці тлумачення свідчать про беззаперечну значущість водної стихії для українців.

Ґрунтовне опрацювання «Казки про калинову сопілку» Оксани Забужко показало, що цей концепт лексично репрезентовано **ім'ям концепту: вода; іменниками: берег, болото, джерело, дно, дощ, колодязь, копанка, криниця, купель, лелітки (на воді), море, ополонка, паводок, пісок, плесо, плотва, потоки, риба, річка, роса, русалка, ставок, хвиля; прикметниками: глибокий, глухий, добренний, джерельний, живий, живлющий, криничний, прозорий, річковий, свіжий, темний, холодний, цілющий; дієсловами: бризнути, викопати, випити, внести, возити, власти, дзумчати, зачерпнути, купатися, напиться, ніжити, переллятися, пролитися, розхлюпати, святити, скипати, сипатися, топиться, чути, шубовснути.** Така лінгвальна репрезентація концепту засвідчує його багатовекторність.

Концепт *вода* у тканині твору Оксани Забужко, за нашими спостереженнями, має низку семантичних нашарувань. Передусім авторка акцентує на тому, що людина послуговується водою в побуті, зображаючи її незамінною у домашньому господарюванні субстанцією («...баба-прочанка ... глинула з лави на Ганнусю, що саме **внесла води** й заходилася топтити піч» [20]), якою за народним звичаєм заведено напувати спраглих подорожан («...подорожанка ... звернулася до Ганнусі: **а подай-но мені, доцю, коли ласка твоя, води напиться, та гляди не розхлюпай,** – Ганнуся, чемна дитина, послушно **зачерпнула з відра** й піднесла їй кухлика» [20]).

Репрезентантами концепту *вода* у сенсі осередку питної води стають *криниця, копанка, джерело* («...коло Маркіянового хутора **криницю викопали, ваша Ганнуся показала!** ... взяло дівча та й спиталося ... а нащо вам **копанка, тітко, у вас же отам за тополями джерело** – на півтора чоловіка вглиб?... і справді виявилось – **джерело, і вода достоту мов цілюща,**

холодна, аж зуби ломить, та добренна, випив – наче на світ народився» [20]). Виняткові ознаки джерельної води письменниця підсилює порівняннями «*мов цілюща*», «*наче на світ народився*» та гіперболою «*аж зуби ломить*».

Цінність криничної води полягає в тому, що не кожен може знайти її джерело («...*доти в селі не було свого **копача на криниці** ... приходив ... пожований лицем дядько ... вказував місце, і самого відтак спускали в кадубі у наготовану яму, де до **води** зоставалось хіба на штих ... **криниця – діло поважне, навіть кому вода до рук іде, мусить хіба ж так чисто коло себе дбати, щоб не відсахнулася**» [20]; «...*Марія з Василем дістали з того всього грошей і гостинців, а Ганнуся ... гучну славу на цілий повіт: поголоска, що в них об'явилася **дівчина, яка чує під землею воду, полетіла по всіх усядах**» [20]; «*Невдовзі Ганнуся спостерегла й децю інше: зараз по таких хатніх заколатах вона **переставала чути воду**... і раз під таку годину змушена вирушати ... де притьмом треба було нової **криниці***» [20]). Наведені приклади засвідчують непересічні здібності тих, хто «чує» воду.**

Попри те, що у творі жива (джерельна) вода зображена особливо цілющою, а криниця стає символом родинного добробуту («...*вона взагалі ставилася до тих «**грошей за воду**» як до знайдених абощо*» [20]), вона також слугує способом позбавлення життя, уособлюючи смерть («...у старій одного дня **показалася кров** – кликали панотця, і **святити, й чистити, а за тиждень у ній, **посвячений, утопився наймит, тож воду стали возити з річки** за кілька верстов ... **живої води** сьогодні не знайти»** [20]; «*Божечку, а скільки ж то буде поговору... а як це долучити всіх, хто точив на неї зуба, бо не в його садку з її руки **криницю викопано, то й взагалі хоч топиться***» [20]).

Також у «Казці про калинову сопілку» наявна репрезентація концепту *вода* як узагальненого простору для купання та усамітнення («*Вона завжди **любила купатися – любила, як вода ніжить тіло,** ... Ганнуся ... **відбивалася в гладенькому річковому плесі***» [20]; «...*власне, по-справжньому добре вона чулася отак на самоті, **коло річки, в лісі чи в полі, а з людьми, хоч своїми, хоч чужими, все їй було недогода***» [20]; «*Вербо яра, відчинися, Ганна-панна йде, – шепотіла, заходячи в берег і розпускаючи пояса до **купелі, а в думці маючи – відчинися, крутий бережечку, розкрийся, жовтий пісочку, розступися, **глибока річка,** – все довкруги мало податися їй назустріч ... берег – листом, **ріка – хвилею, птахи – щebetом*****» [20]; «...*вона з гострим криком **шубовскала з берега в річку,** ... з очерету їй підухували **дражнячись русалки** ... і **вода скипала довкруги тіла білою піною, ніби од розжареного заліза, коли виринала на поверхню, ... віддукувалася до **русалок, голос розлягався далеко над водою*****» [20]). Авторка звертає увагу на тілесні відчуття головної героїні, її єднання з водною стихією. Щодо річкової води, то її ознаками є глибина, рухомість, текучість, здатність віддзеркалювати об'єкти, а також наявність у ній русалок, які відповідно до міфологічної свідомості українців вважаються традиційними мешканками водного простору.

Оксана Забужко активно послуговується акваобразами, залучаючи їх до порівняльних конструкцій, що дає змогу зафіксувати конкретні характеристики води, зокрема, візуальну («...*чиї **думки відчитались їй так легко, мов видимі, – мов зграйка плотви в'юнилася у до дна прозорій воді***» [20]; «...*розкішний **парубочий пояс** – вилскувавсь проти місяця коштовним шовком, **рясною грою золотих, як лелітки на воді,***

китиць» [20]; «...взагалі ніколи не заходило за Дмитра, обидві уникали цієї балачки ретельно, мов вікнину на болоті обминаючи» [20]), акустичну («...батько співав ... текучим, як кринична вода, тенором» [20]; «...отут, вихопилося з неї, звідкись аж із-під грудей, як із колодязя, голос» [20]; «...мов бджоли в нічному вулику, сонно дзумчали укриті джерела» [20]), тактильну («...вона намацала нагостреного ножа ... провівши подушечкою пальця по прохолодному, як ... підземний подув джерельної води, сталевому лезу» [20]; «...згорнула (парубочий пояс) й укинула за пазуху, засміявшись ... од пролитого на груди, як вода, лоскоту свіжості» [20]), архетипну («Ганнуся провалилася в сон, як у глухий колодязь без сновидінь» [20]).

До того ж у порівняннях об'єктивується вияв та переживання певних почуттів через водні об'єкти та природні явища, пов'язані з водою («...ласка звідусюди й сипалася на неї дощем: славна молода, казало старе й мале» [20]; «...спрага, якій уже мало було самої тілесної розкоші й вона затоплювала собою, як наводок навесні, сусідні вгороди» [20]; «Оленчин погляд ... зломився, бризнувши назустріч – холодним і живлющим, як кринична вода на опечене тіло, жахом» [20]; «...тоскною, безберегою, як море» [20]).

Окрім порівнянь, повість Оксани Забужко містить кілька «водних» метафор із компонентами *хвиля* та *потік* («...старша нарешті кидалася на молодшу ... і гамселила її вже не на жарт, не міряючи сили, з цілою злістю, що ... наростала, піднімаючись і спухаючи, як тісто в діжі, загрожуючи переллятися через край, і в рішучу мить таки заливаючи все в очу – темною, несамовитою хвилею» [20]; «...ніщо не було для Ганнусі таким тяжко гнітючим, як сам отой виснажливий щоденний змаг із малою зміючкою-баби-яги-внучкою ... яка ... потрапляла брати над нею гору – вганяючи її ... в сліпу й темну хвилю несамовладности» [20]; «...тут прийшло щось нове ... і від тривожного змішання цих двох таких різних і в чомусь, однак, перехресних потоків чуття Ганнуся ще довго не могла отямитись» [20]). І хвиля, і потік за своєю семантикою є рухомими водними масами, що унаочнює той високий рівень здебільшого негативних почуттів, зображених авторкою.

Прикметно, що у «Казці про калинову сопілку» трапляються контексти, «наводнені» фразеологізмами із певними репрезентантами досліджуваного концепту (*вода*, *ставок*, *роса*, *ополонка*), а саме:

– як (мов і т. ін.) *риба у воді бути (почувати себе і т. ін.)* – поводитися невимушено, добре, вільно [18, т. 8, с. 526]: «... їй і вже дуже добре, а далі буде ще краще, ... вона чутиметься як риба в ставку» [20];

– *щоб тобі (вам) з води й [з] роси йшло* – уживається як традиційне побажання легкої удачі, успіху в чому-небудь [18, т. 4, с. 53]: «...оце, діво, й напанувалася, оце тобі й усенькі твої мрії дівочі, з роси та з води» [20];

– як (мов і т. ін.) *у воду впасти* – зникнути безслідно [18, т. 1, с. 716]: «...до вночі шукали-кликали зі смолоскипами, розбрівшиш вервечкою між дерев, але нічого не знайшли: як у воду впала Оленка» [20];

– *краще (прямо хоч і т. ін.) в ополонку [голову]* – про скрутне або безвихідне становище [18, т. 5, с. 721]: «От вам і всенький жіноцький вік – не встигаєш оханутися, аж уже й дочка на виданні, а ти вже – бабою, дарма що й тобі брови ще не злиняли, – гов, люди, а де ж моє життя, в яку ополонку провалилося за щоденним поранням-шпоранням» [20].

Виокремлені фраземи апелюють до міфологічного та етноспецифічного змісту концепту *вода*, відбитого у лінгвальній свідомості українців.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Здійснена мовознавча розвідка є спробою оприявлення семантичних нашарувань концепту *вода* в межах «Казки про калинову сопілку» Оксани Забужко. На лексичному рівні письменницею об'єктивовано: 1) поняттєвий шар концепту *вода* у значенні рідини для пиття, незамінної субстанції для домашнього господарства, а також водного простору для купання; 2) ціннісний шар концепту *вода* у кореляціях «вода» – «життя» через визнання криниці джерелом живої цілющої води, «вода» – «смерть» через етноспецифічне трактування криниці як простору для вчинення самогубства, «вода» – «сон» через архетипну асоціацію занурення в сон як у колодязь; 3) образний шар концепту *вода* у порівняннях з «водними» складниками, які транслюють наочно-чуттєву перцепцію водної стихії (прозорість, рухомість, здатність віддзеркалювати об'єкти, подібність за звучанням до співу і дзижчання комах, температурний стан), а також у «водних» метафорах (*хвиля злості, хвиля несамовладности, потоки чуття*). На фразеологічному рівні авторкою залучено до тексту сталі вирази із «водною» семантикою (*як риба в воді, з роси та з води, як у воду впасти, в ополонку провалитися*), які репрезентують не лише національну специфіку української мови, але й культурно-поведінковий код українців, тому ці фраземи є приналежністю ціннісного шару концепту *вода*. Проведений аналіз дав змогу структурувати досліджуваний концепт з позиції лінгвокультурології, унаочнивши особистий досвід Оксани Забужко та уявлення українців про водну стихію. Перспектива подальшого наукового дослідження полягає в експлікації інших концептів-найменувань природних стихій у творчому доробку Оксани Забужко з метою осягнення авторської концептосфери.

Література:

1. Кононенко В. І. Мова у контексті культури: монографія. Київ – Івано-Франківськ. 2008. 390 с.
2. Антонюк О. В., Прісовська Г. Є. Репрезентанти концепту вода у творах Т. Г. Шевченка. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2014. Вип. 3. С. 13–18.
3. Манжос С. В. Функційна специфіка словообразу море як репрезентанта концепту ВОДА в поезії Тараса Шевченка. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2020. VIII (65). С. 44–47.
4. Бавус Т. В. Семантична характеристика мовного образу водної стихії в прозі Івана Франка. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2016. IV (24). С. 22–26.
5. Вербицька Л. Вода у поетичному світі Івана Франка: філософська символіка стихії на рівні макро- та мікрокосму. *Українське літературознавство*. 2011. Вип. 74. С. 130–139.
6. Вільчинська Т. П., Вільчинський О. К. Етнокультурна природа концепту «вода» в «Лісовій пісні» Лесі Українки. *Міжнародний філологічний часопис*. 2021. Т. 12. № 2. С. 10–16.
7. Римар Н. Ю. Функційний потенціал одиниць лексико-семантичного поля «вода» в поетичній мовотворчості Лесі Українки. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72). № 4. Ч. 1. С. 51–56.
8. Горболіс Л. М. Художнє оприявлення концепту води в драмі Олександра Олеся «Над Дніпром». *Вісник Запорізького національного університету*. 2008. № 2. С. 51–53.
9. Галіч К. О. Концепт води в антивоєнних романах Олеся Гончара. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка: філологічні науки*. 2011. № 3 (214). Ч. III. С. 42–47.

10. Ігнатєва С. Є. Лінгвокультурна парадигма концепту «море» у щоденниковій прозі Олеса Гончара. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2011. Вип. XXIV. Ч. 2. С. 169–174.
11. Клоц О. Міфологема води у ліриці Василя Стуса. *Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи*: збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції / редактори-упорядники А. Душний та ін. Баку – Ужгород – Дрогобич. 2016. С. 319–321.
12. Коротєєва В. В. Міфологема води в ліриці А. Тарковського та В. Стуса. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. 2015. Т. 1. № 18. С. 92–96.
13. Туницька М. Лінгвопоетика архетипного концепту «Вода» в українській поезії ХХ століття (За історичним романом Ліни Костенко «Маруся Чурай»). *Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor: materialele Conferinței Științifice Internaționale* / col. red. Valentina Pritcan et al. Bălți. 2016. Vol. 1. P. 79–82.
14. Белінська В. Є. Мовний образ води у творчості П. Перебийноса. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2018. Вип. 48. С. 224–230.
15. Прокопович Л. С. Вербалізація лінгвокультури вода в романі Мирослава Дочинця. *Комунікативний дискурс у полікультурному просторі*: матеріали Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції. Миколаїв, 2017. С. 153–155.
16. Кудряшова О. В. Метапоетика води в поезії Оксани Забужко. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції: зб. наук. пр. (філолог. науки)*. 2011. Вип. 3. С. 53–58.
17. Гурдуз А. Концепт води в романі Олени Печорної «Химерниця». *Філологічні трактати*. 2020. Т. 12. № 1. С. 42–48.
18. Словник української мови: в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка. 1970–1980.
19. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. Київ, 2006. 703 с.
20. Забужко О. Казка про калинову сопілку. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printitzip.php?tid=3288> (дата звернення: 10.03.2023).

Zhadlun M. The concept of *water* in the novel “The tale of the guelder–rose flute” by Oksana Zabuzhko

Summary. The article is dedicated to the research of semantic features of the concept of *water* in the novel

«The tale of the guelder-rose flute» by Oksana Zabuzhko. In the context of linguocultural analysis, the lexicographical definition of a polysemous lexeme of *water* is given according to the academic explanatory dictionary of Ukrainian language; ethnocultural «portrait» of the concept of *water* is represented according to the vocabulary – handbook by V. V. Zhaivoronok. It is determined that in analyzed text by Oksana Zabuzhko the concept of *water* is lexically objected by its own name, by the nouns (*джерело, дощ, криниця, море, річка, русалка, наводок, хвиля*), by the adjectives (*добренний, глибокий, джерельний, живий, криничний, прозорий, річковий, цілющий*), by the verbs (*бризнути, возити, викопати, зачерпнути, купатися, напиться, розхлюпати, топитися*), according to the text fragment of the novel that contains the concept of *water* and its representatives was cleared the semantic structure of this concept, consisted of : 1. Conceptual stratum of concept: water is liquid for drinking, essential substance for life and economical activity, water space for swimming. 2. Valuable stratum of concept: representatives *криниця* and *колодязь* are the components of semantic correlation «water» – «life», «water» – «death», «water» – «dream», some representatives of the concept of water are the components of the idioms with «water» semantics (*як риба в воді, з роси та з води, як у воду впасти, в ополонку провалитися*). 3. Presentative stratum of concept is embodied in comparisons with «water» components that convey the visual-sensory perception of the water element (transparency, mobility, ability to reflect objects, similarity in sound to the singing and buzzing of insects, temperature), as well as in «water» metaphors (*хвиля злості, хвиля несамовладності, потоки чуття*). The results of the study reflect the national perception of the water element by Ukrainians, expand the idea of the place and significance of the concept of *water* in Oksana Zabuzhko's author's world view. Further research should be focused on the explication of other concepts-names of natural elements in the writer's creative output in order to understand the author's conceptual sphere.

Key words: conceptual sphere, the concept of *water*, representative, ethnic culture, Oksana Zabuzhko.